

Nr 275.

Av herr **Öhman m. fl.**, *angående vissa ändringar i lagen om polisväsendet i riket.*

I motion nr 264 i andra kammaren vid 1930 års riksdag föreslog den kommunistiska gruppen sådan ändring i lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket, att de kommunala myndigheterna skulle tillerkännas rätten att själva välja och bestämma antalet polismän och fjärdingsmän inom respektive polisdistrikt, samt att förpliktelsen för vissa städer och köpingar att hålla reservpolis skulle bortfalla och stadganden införas i polislagen om förbud för polisens användande mot arbetarna i arbetskonflikter. Denna framställning avslogs emellertid av riksdagen.

Detta förhållande utgör emellertid ingen anledning för oss att frångå vårt av stora arbetargrupper uppburna krav på en förändring i den nuvarande polislagen, som i sin helhet är reaktionär och som på mycket viktiga områden fråntagit kommunerna självbestämningsrätten och i stället lagt den i polischefernas och de administrativa myndigheternas händer, varför vi ånyo förelägga frågan riksdagens prövning.

Enligt lagens bestämmelser åligger det kommunerna att anställa polismän i den omfattning, som erfordras för »polisverksamhetens ombesörjande», men det tillkommer icke kommunerna att själva avgöra vilket antal polismän, som för detta ändamål erfordras, utan bestämmanderätten i detta fall har lagts i länsstyrelsernas och regeringens händer.

Om en polischef eller polismyndighet kräver större polisstyrka än vad den kommunala myndigheten anser nödvändig, så kan vederbörande med stöd av polislagen åläggas anslå medel till anställande av ytterligare det antal polismän, som de högre myndigheterna bestämma. Detta utan att de kommunala myndigheterna, som ju närmast borde kunna bedöma, huruvida en förstärkning av polisbevakningen överhuvud taget är av behovet påkallad, finna en sådan åtgärd erforderlig. En rad exempel skulle kunna anföras från landskommuner och städer, där polischeferna mot de kommunala myndigheterna genomdrivit utökning av poliskåren.

Det är emellertid inte nog med att kommunerna berövats rätten att själva bestämma vilket antal polismän som anses erforderligt. De ha också fråntagits möjligheten att själva välja och anställa de polismän, som skola tjänstgöra i

kommunen. Kommunernas roll inskränker sig praktiskt taget till att bidraga med avlöning; i övrigt skola de vara utan avgörande inflytande över polis-kårens rekrytering. Detta medför bl. a. att rekryteringen av polismanskapet inte alltid sker med utgångspunkt från vederbörandes lämplighet för sitt uppdrag utan många gånger från helt andra utgångspunkter. Samma kan i stort sett sägas gälla beträffande frågan om tillsättande av fjärdingsmän. Där har visserligen kommunerna den formella rätten att välja, men i sista hand är det ju också här länsstyrelserna, som bestämma. Det heter i lagen »att den sålunda valde skall av länsstyrelsen förordnas till fjärdingsman, där icke särskilda skäl annat föranleda». Ytterst ligger alltså även här avgörandet i länsstyrelsens händer, något som den praktiska erfarenheten visat icke alltid har de bästa följder.

Hur långt de administrativa myndigheterna kan gå i sin maktfullkomlighet med stöd av gällande lag om polisväsendet belyses på ett tydligt sätt av den strid som uppstått mellan Solna kommun och länsstyrelsen i Stockholms län beträffande tillsättandet av en fjärdingsmannatjänst. Kommunalfullmäktige har till ifrågavarande fjärdingsmannabefattning valt den person bland de sökande, som fullmäktige ansåg mest passande och kvalificerad för tjänsten. Men länsstyrelsen har efter förord av polischefen i distriktet utnämnt annan person till ifrågavarande befattning. Kommunalfullmäktige har nu i en besvärsskrift till regeringen hemställt om att länsstyrelsens beslut skall undanröjas och den av kommunalfullmäktige valde skall erhålla förordnandet.

I sin skrivelse till regeringen framhåller fullmäktige bl. a.:

»Polischefens uttalade önskan torde haft större betydelse för ärendets avgörande än den av fullmäktige uttalade uppfattningen, ehuru det ålegat länsstyrelsen att beakta den senare uppfattningen.»

Vidare framhåller fullmäktige, att landsfiskalen redan i maj 1930 förklarat, att därest den person som nu erhållit länsstyrelsens förordnande bereddes tillfälle genomgå polisskolans lägre kurs, kunde vederbörande »såvitt på mig i egenskap av polischef ankommer påräkna ordinarie befattning i Solna polisdistrikt». Därmed hade landsfiskalen bundit sig för en av de sökande och sålunda saknat möjlighet att i sitt yttrande till länsstyrelsen beakta kommunens önskan. Beträffande landsfogdens yttrande »vill fullmäktige framhålla det anmärkningsvärda i att landsfogden givit uttryck åt den uppfattningen, att ett utnämmande av den person som av fullmäktige valts till befattningen skulle innebära ett politiskt val. Frånsett att kommunens uttalade uppfattning icke torde förtjäna mindre beaktande därför, att någon viss meningsriktnings anhängare utgör majoritet i en kommun, torde landsfogden icke äga kännedom om hur därmed förhåller sig, då valet ju förrättades med slutna sedlar.»

Därest länsstyrelsens beslut blir gällande, »synes detta innebära», framhålla kommunalfullmäktige vidare, »ett godkännande av länsstyrelsens rätt att utnämnda fjärdingsman efter eget gottfinnande.»

Vad som här har inträffat är belysande för hur långt kommunernas självbestämningsrätt är kringskuren då det gäller frågan om polisväsendet.

En annan bestämmelse i den nuvarande polislagen, där dess klasskaraktär klart framträder, är bestämmelsen om att vissa städer och köpingar äro förpliktade att hålla ett visst antal s. k. reservpolis, vars förnämsta uppgift den praktiska erfarenheten visat vara att vid arbetskonflikter vakta strejk-brytare och således aktivt deltaga på arbetsköparnas sida i kampen mot de organiserade arbetarna. Arbetsköparnas möjligheter att för sina klassintressen utnyttja poliskåren har inför hela landet exemplifierats vid en rad arbetskonflikter, där med stöd av polislagen rekviderats polismän till vakttjänst åt strejk-brytarna. Denna bestämmelse i polislagen, som möjliggör för arbetsköparna att direkt för sina klassintressen mobilisera polismakten, är en utmaning mot arbetarna och mynnar i sina konsekvenser ut i den väpnade kampen vid arbetsplatserna mellan arbetsköparna och arbetarna, i vilket samhället står till tjänst åt arbetsköparna med väpnad polismakt. Bestämt förbud för polisens användning mot arbetarna vid arbetskonflikter bör därför införas i polislagen, liksom bestämmelsen om förpliktelsen för vissa städer och köpingar att hålla s. k. reservpolis bör utgå.

När vi resa dessa krav, äro vi fullt medvetna om att ett bifall till dem icke löser frågan om arbetarklassens rättssäkerhet och skydd mot övergrepp från polismaktens sida, varpå de senaste årens händelser givit så många upprörande exempel, utan att därtill fordras framför allt andra åtgärder, som måste lösas av arbetarna själva genom deras egna organisationer.

I anslutning till vad vi anfört hemställa vi,

1) att riksdagen måtte besluta i skrivelse till regeringen anhålla om förslag till sådan ändring i lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket, att de kommunala myndigheterna medgivnas rätten att själva välja, anställa och bestämma antalet polismän och fjärdingsmän, som inom respektive polisdistrikt kunna anses erforderliga;

2) att förpliktelsen för städer eller kommuner att hålla s. k. reservpolis bortfaller och stadgande införas i polislagen om förbud för polisens användning mot arbetarna vid arbetskonflikter.

Stockholm den 22 januari 1932.

Oscar Öhman.

K. Kilbom.

Edoff Andersson.

Nils Flyg.

Aug. Spångberg.

Viktor Herou.

Verner Karlsson.

J. P. Dahlén.

